

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslani knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša
v Ljubljani, **Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 40— K
pol leta 20—
četri leta 10—
posamezna številka po 80 vin.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se liška enkrat 90 vin.
" " " dvakrat 80 "
" " " trikrat 50 "
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovarša
v Ljubljani, **Mestni trg št. 17/III.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštuine.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva
št. 812.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnino posebe plačevati.

V. RUS:

Naša Unija.

(Poročilo izrednega občnega zbora Učiteljskega društva za kranjski šolski okraj dne 20. marca t. l.)

Ko je po silni in krvavi vojni padla dotlej nepremagljiva Avstrija s svojimi zaveznicami v razsulo, tedaj so vstale čez noč na istih tleh nove države, polne svežega življenja in hotenja. Najsmelejše stoletne in stoletne sanje naših narodnih prorokov so postale dejstvo: združili so se bratje in sestre po krvi in jeziku v en narod. Kar je bilo umetno ali nasilno razdvojevano, se je strnilo zopet v mogočno vez. Društva so se predramila iz mrtvila, organizacije pa so pregledale svoje programne načrte, da zasnujejo ob njih nemoteno nove smernice in jih prilagode svobodnemu razmahu.

Po trpkih dneh suženjstva in ponižanja je vstalo tudi slovensko učiteljstvo, da družno s hrvatskimi in srbskimi študentskimi tovariši in tovarišicami zgradi šolski in učiteljski dom, da postane na svoji jugoslovanski zemlji svoj gospod — brez nepotrebnih varuhov in nepoklicanih gospodarjev.

Razdobje slovenskih učiteljskih organizacij se je izvršilo na zgodovinskem zborovanju dne 6. septembra m. l. v Ljubljani, ko je v imenu upravnega odbora ob navzočnosti odposlancev srbskega učiteljstva Zavezini delegaciji utemeljeval in stavil resolucije tovariš E. Gangl o udruženju enotne strokovne organizacije vsega jugoslovanskega učiteljstva. Ne vem in ne znam krašje in boljše razjasniti pomena tega našega udruženja, kakor da prečitam doslovno Ganglov govor in njegove tozadevne predloge. V spomin naj pokličem to utemeljevanje Vam, ki ste ga morda čuli ali vsaj čitali, kakor Vam, katerim naj velja v informacijo, da zavzamete po njej svoje stališče. (Prečita se oboje, kar je bilo priobčeno v lanski 37. in 38. številki Učiteljskega Tovarša.)

Utemeljevanje je bilo ob splošni pozornosti zborovalcev mnogokrat prekinjeno z glasnim odobravanjem. O Zavezini razdružitvi se je na predlog Popotnikovega urednika in okr. š. nadzornika P. Flereta vršilo pomensko glasovanje. V smislu stavljenih predlogov so glasovali

za združenje vsi navzoči delegati in delegatije. Ne morda zato, ker je utemeljeval in stavil predloge tovariš E. Gangl, ampak zato, ker je sprejela delegacija kot najvišja Zavezina inštanca soglasno to razpravo za svoje, mora vsakdo, ki je v Zavezi organiziran, delati z vsemi silami nato, da se po začrtanih načelih čimprej udruži v enotni organizaciji vse slovensko učiteljstvo v Jugoslaviji.

Da pospeši ustanovitev, razposlala je učiteljska Zaveza svojim članicam, to je okrajnim učiteljskim društvom, ki bodo tvorila temelj skupnemu udruženju, pristopne pozivnice, ki naj se porazdele med ono učiteljstvo v okraju, ki doslej v njem še ni organizovano. Istočasno pa je Zavezino vodstvo tudi odredilo, da skliče vsa okrajna učiteljska društva, kjer je to potreba, najkasneje do 1. junija t. l. izredne občne zbere, kamor naj se povabi vse učiteljstvo v okraju, da se medsebojno v stvarni razpravi razjasni pomen in namen udruženja.

Marsikomu, ki doslej še ni včlanjen v Zavezi, se zdi čudno, da ga ta vabi k pristopu, ker je ona vendar v razdruženju (v likvidaciji). Drugi je zopet mnenja, da priglasi svoj pristop šele tedaj, ko postane udruženje že perfekto. Če bi bili vsi takega mnenja, ne bi prišli nikdar do skupne organizacije. Nekdo mora biti tu, da napravi temelj novi zgradbi. Naša želja je torej, da pomaga vsak po svoji volji in po svojem prepričanju pri osnovi načrta. Učiteljsko Udruženje v Beogradu je napravilo že taka pravila, a ta so zasnovana tako, da jih mi v tej obliki nikakor ne moremo sprejeti. Za slovensko učiteljstvo pripravljamo nova pravila Zavezin predsednik. Ko bodo izgotovljena, takrat jih dabi v razpravo vsako posamezno društvo, da jih na občnem zboru točko za točko pregleda, odobri ali pa popravi. Tudi druge jugoslovanske učiteljske pokrajinske organizacije, ki so v likvidaciji, sestavljajo take načrte pravil in poslovnikov. Vsi ti osnutki se še letos ob velikih počitnicah na kongresu v Beogradu družno pregledajo in končno potrdijo kot skupna pravila.

S tem bi bil z današnjim poročilom pravzaprav pri kraju. Toda po krivdi nekaterih se je zasukala stvar v popolno napačen tir. Odkar je naše stanovsko udruženje na dnevnem redu, opažam z neza-

dovoljstvom in s skrbjo, da mnogi ne pojmijo bistva ustanovitve, kakor je bila zasnovana, ker zavezo niso preštudirali, ali pa ji namenoma stavijo zlohote ovire. Cincati in slepomišiti v tako važni in resni zadevi ne smemo. Natočimo torej v to kupo čistega vina! V mislih imam namreč one, ki hočejo, da bodi nova organizacija zveza vsemogočih učiteljskih strok in odsekov, dolgi od učiteljic ženskih ročnih del, pa gori do upokojencev; in na one mislim, ki zahtevajo, da se detajlno organizujemo po politiški in strankarski pripadnosti.

Prvi tekmujejo med seboj, da čimprej ustanove ali še bolje utrdijo društvo učiteljic ženskih ročnih del, društvo vrtnaric, društvo slovenskih učiteljic, društvo učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah, društvo učiteljev na rokotvornih tečajih, društvo učiteljev na gluho-ničah, društvo meščanskih učiteljev, društvo upokojencev ljudskih šol, društvo upokojencev meščanskih šol, in bogsigavdi kakšna učiteljska društva še. Vsi ti tvorijo lahko zase in po potrebi v eni in isti organizaciji pač različne odseke, nikdar pa ne samostojna društva. Vsakemu je treba stanu primerno živeti. Č ima kdo več študij, je imel več izdatkov in več truda, zato naj se mu delo tudi primerno in pošteno nagradi. Če bi bilo možno, tedaj bi pritrtil mnenju prijatelja Dragotina Huneka, ravnatelja mariborske meščanske šole, ki pravi v 10. letošnji številki stanovskega glasila: „V stanovski učiteljski organizaciji bi morali biti vsi od vrtnarice pa do rektorja.“ Priznam, namen je lep, a neizvedljiva je ta obsežna organizacija. Ostanimo pri Udruženju jugoslovanskega učiteljstva, kjer naj bo organizirano vse ljudskošolsko in meščanskošolsko učiteljstvo vseh strok z upokojenci vred. S tovrstnim cepljenjem ni torej nič.

Da postane zmeda še večja, naj pridejo tudi politiška in strankarska naziranja v skupni organizaciji kot društva v poštev. Med slovenskim učiteljstvom je mnogo narodnonaprednih učiteljev in učiteljic, socialnih demokratov, narodnih socialistov in morda tudi nekaj takih, ki pripadajo v političnem oziru še drugim strankam in strujam; a vsem tem niti na misel ne pride, da bi se organizirali po politiški pripadnosti. Edino izjemo dela med nami še vedno vodstvo Slovskeve

Zveze, ki noče razdruženja. Kakšna Unija pa naj bi to bila, če bi vse to z isto pravico zahtevali tudi vsi Hrvati in Srbi? Če razpravljam recimo na kaki skupščini v Beogradu o stanovskih in šolskih vprašanjih brez zadržka z muslimansko in pravoslavno stanovsko tovarišico, ali ne morem razpravljati v istih vprašanjih tudi doma s slovensko učiteljico, ki je morda drugega politiškega naziranja, a iste vere? Vseh nas materialne in pravne zahteve so iste, vsi imamo iste stanovske težnje.

Pa še nekaj je, kar nam zadnje čase izdatno otežuje brezhibni in skupni vstop v Unijo. So to napadi v učiteljskih in politiških listih na naše učiteljstvo in šolo. Zdi se, da se hočejo predvojne manire razpasti po slovenskih listih z vso pogubno ostrino, in če streljajo drugi v nas, zakaj bi se mi lasali med seboj? Med duhovniki, sodniki in državnimi uradniki vseh strok pride marsikdaj do nesoglasja, a tega ne obešajo na velik zvon, da bi ga čul in videl ves svet. Za nas naj veljajo v pretežni večini Ganglove opominjvalne besede: „Kar je bilo, vse bodi pozabljeno in oduščeno!“ Odkar je proglašeno stanovsko udruženje, bi morali tudi Učiteljski Tovarš prekiniti z dopisi napadalne vsebine. Res je, da je to večkrat skoro nemogoče, zakaj urednik ne more in ne sme vedno samolastno vreči v koš dopisov sotrudnikov, posebno ne, če se nasporni napadi ponavljajo z očito tendenco. Dokler dopušča vodstvo Slovskeve Zveze, da napada „Domoljub“ in „Slovenec“ šolo in učiteljstvo na žaljiv način — in to se dogaja v poslednjem času skoro vsak dan — toliko časa je tudi odgovorno za te napade. Tako se ne dela za skupno organizacijo. Pa čemu ti vedni napadi v politiških listih? Predvsem pa je vodstvo Slovskeve Zveze odgovorno za napade, ki so izšli na naslov vodstva Zaveze, da je ono po svoji malomarnosti in nerodnosti marsikaj zakrivilo, med tem tudi zavlačenje učiteljskih službenih prejemkov, ko se vendar vsaj iz Učiteljskega Tovarša in iz poročil vodstvenih sej Zaveze lahko prepriča, da dela prav letos neumorno in že nadležnoško za splošno učiteljsko blaginjo. Nameni so več kot prozorni. Naglašati pa moram, da so posamezni člani Slovskeve Zveze za enotno organizacijo.

LISTEK

Kulturna zadača naobražene žene.

Predavala Regina Gobec v ženskem odseku akademske omladine v Zagrebu.

1.

Nisem si sama izbrala predstojajočega naslova sledeče razprave, temveč dobila sem ga od ženske sekcije akademskega društva „Domogoj“ v Zagrebu.

Ali naj tudi iz stališča akademsko naobražene žene dam spisu vsebino?

Ne! S tem bi omejila pojem izobrazbe na obseg čiste znanosti, in vendar če nikdar poprej, tako čutimo sedaj potrebo po oni drugi, srčni izobrazbi. „Oltar najlepši je srca oltar!“ (S. Gregorčič.) Te izobrazbe so lahko deležni vsi sloji in edino ta pelje k pravi kulturi.

Jaz bi v naslovu vzela namesto besede „žena“ — „človek“, kajti oba spola, mož in žena skupno, sta poklicana, da rešita sebe in svet duševne pogibelji!

V naših dušah je mrak. Zastrli sta jih furiji sebičnosti in samopašnosti, ki sta v teh bridkih in pomanjkanja polnih časih, ki so vsled vojne nastopili za človeštvo, dobile tolik razmah in našle tako plodovita tla, da bo za njih iztrebljenje treba orjaške moralne moči ne le posameznikov, ki kličejo k pokori, temveč celo skupno človeštvo mora priti k zavesti in treznosti, če hoče, da ne zabrede v brozgo vesoljne propalosti.

Že davno so se slišali glasovi, sva-reči in proseči, ki so opominjali in silili h koncu vojnih grozovitosti, katerih moreči vpliv je vže začel čutiti človek na duši in na telesu. Ni še bilo polnoči, ko se je iz trepih ženskih prs izvil tanek, a režeč glas: „Dol orožje!“ (Barbara Suttner.) A človeški zverjadi se je hotelo še k krvi, še bede, in to ne v zmerni obliki, temveč v obliki najhujše karikature, ki jo je zamoglo ustvariti orožje, sad genialnega duha našega moderne časa.

A glas te žene je prizvenel nazaj kot porogljiv, ciničen nasmeh, morili smo se naprej ter v strahu pred bodočnostjo okoriščali sebe na stroške svojega bližnjega. — In drugi ali tretji, ki je povzdignil glas, je bil Wilh. Förster, eden najznamenitejših pedagogov, ki je oznanjal v ljubezni kot spag človeštva.

Ni žel pohvale in priznanja, temveč pretili so mu lastni rojaki s prognanstvom iz domovine. — In še mnogi drugi so povzdignili glas in marsikateri naših vsakdanjih ljudi je čutil in vedel, da ne bo dobro, kar nam prinese vojna, a niso hoteli slušati oni, ki so odločevali o usodi narodov!

Tako smo v brzem poteku pretresljivih dogodkov pozabili na ono notranjo kulturo, in o presenečenju nad držnim in uspešnim poletom moderne tehnike in drugih ved nismo našli oddiha, da bi se porazgovorili s lastnim „jaz“, ki je v za-tišju skromno čakal svoje ure. In ta ura je prišla in mora priti za ves svet! — Hudo bi bilo, ko bi bili pokopali vse duševne dobrote in vrednote! A so še ljudje, ki so sicer okusili vse gorje težkega časa, a ni jim zakrknila srce, ohranili so si mehka in topla čustva za sotrpina. To so tiste tihe žene, tisti možje, ki ne govorje mnogo lepih besed, kojih n ot-ranjo st čuti potrebo k pomoči in ki sproti pozabljajo, kar store dobrega. Na njih dobrega. Na njih so izpolnjene besede pesnika-učitelja:

Kar v srcu je bilo lepo in sladko, nikoli ne more umreti to!

Zaspi in spet se zgame in z novo silo — ostane! (E. Gangl.)

Ali mislite, da ti ljudje niso kulturni delavci? In dobra dela, ki se zde tako majhna in nezatna, ali mislite, da niso kulturna? Dragi moji! Če ne bomo gojili take kulture, se tudi do višje ne bomo povzpeli.

Ali mislite, da ne napredujemo v kulturi, če se enkrat premagamo in brez maščevanja odpuščemo žaljivcu? Vidite, to so tiste zadače, ki tvorijo temelj notranji kulturi, in morali bi si jih vsaki dan znova staviti, pa kaj radi pozabljamo nanje! Ali se jih morda ne zavedamo?

To bi bilo še slabše! —

Bili so nekoč časi in naivni ljudje, ki so bili obdarjeni z naravno dobroti. Takrat so veljale še besede Goethejeve: „Ein guter Mensch in seinem dunklen Drange ist sich des rechten Weges wohl bewußt.“ — Taki ljudje danes izumirajo. Danes so že otroci rafinirani. Vsak računi, špekulira in kalkulira. Ta preudar-nost je značilna za sedanjo dobo in za ob-stoj posameznika skoraj potrebna. Kdor

Višjemu šolskemu svetu v uvaževanje.

Ljubljansko učiteljsko društvo je razpravljalo na svoji redni seji dne 15. marca t. l. o preustrojitvi osemrazredne ljudske šole v meščansko šolo in o novoustanovitvenem zaključnem VI. ljudskošolskem razredu.

Poverjenik za uk in bogočastje je odobril z razpisom dne 21. avgusta 1919, št. 3737, vse predloge glede na začasni preustroj meščanskih šol, kateri predlogi so bili sklenjeni na seji višjega šolskega sveta dne 17. julija 1919. Istočasno je bil odobren tudi predlog glede ustanovitve VI. razreda, ki se glasi: Za učence(-ke), ki dovrše v mestih, kjer so meščanske šole, 5. šolski razred le z zadostnim ali nezadostnim uspehom, se ustanovi šesti razred kot takozvani sklepni razred, ki počakajo v njem otroci zakonite starosti, da lahko dobe odpustnice.

Na podlagi tega razpisa je učencem šestega razreda pot do nadaljnje izobrazbe odprta. V VI. razred se sprejemajo učenci, ki so dovršili V. razred z zadostnim ali nezadostnim uspehom, tako da jim je ponavljanje 5. razreda zabranjeno.

Marsikateri bi si s ponavljanjem petega razreda utrdil potrebno znanje, tako da bi bil po preteku enega leta sposoben za meščansko šolo. Nadalje določa razpis, da počakajo učenci v VI. razredu zakonito starost, da lahko dobe odpustnice. V šestem razredu pa se nahajajo učenci stari 11 do 12 let, ki so po razpisu obsojeni prebiti tri leta v istem razredu, da dosežejo zakonito starost. Bodoči učni načrt za VI. razred se bo izvajal leto za letom neizpremenjen, tako da bo marsikateremu ponavljavcu šestega razreda tvarina temeljito znana od prejšnjih let. Vrhutega so pa štiri razredi priklopljeni le ljubljanskim ljudskim šolam, tako da bo le ljubljanska deca častila to hibo. Vse druge ljudske šole v Sloveniji, ki se nadaljujejo kot meščanske šole, so brez sklepnega razreda.

Pomisli je posebno v prehodni dobi, da imamo pet vojnih let za seboj, torej pet let vojnega pouka, ko se marsikateri učenec do šestega razreda ni mogel duševno in telesno razviti z bogatostjo pouka, slabe hrane, slabega nadzorstva itd., ali pa je zaradi boleznih toliko zaostal, da ni uspešno dovršil 5. razreda. Sigurno se bo ta ali oni učenec VI. razreda toliko razvil, da bi z dobrim uspehom napredoval tudi v meščanski šoli.

Zato blagovoli višji šolski svet razmišljati o teh-le vprašanih:

1. Kateri učenci(ke) naj se sprejmejo v VI. razred?

2. Kaj bo z učenci(-kami), ki dovrše VI. razred z zadostnim, z dobrim ali celo odličnim uspehom?

3. Ali imajo taki učenci pravico prestopiti v meščansko šolo?

4. Ali se sprejemajo učenci(-ke) šestega razreda v obrtno ali gospodinjstvo šolo?

5. Ali se smejo učenci, ki so dovršili V. razred z dobrim uspehom, pa bili med šolskim letom spoznani, da ne uspevajo v meščanski šoli, premestiti v 6. razred?

6. Kdo naj izdaja odpustnico onim učencem(-kam), ki jih zahtevajo v I. meščanskem razredu — meščanska šola ali ljudska šola v VI. razredu?

7. Kak naj bi bil uspeh VI. razreda, ako naj bi učenci ondi le čakali, da dosežejo 14. leto, ne da bi jim bila odtod odprta pot k nadaljnji izobrazbi in kak naj bi bil ugled razreda in učitelja s takim smotrom?

8. Ali naj bo tudi učencem(-kam) podeželskih ljudskih šol v krajih, kjer se nahajajo meščanske šole, za vedno zaprta pot v meščansko šolo, ako so dovršili peti razred brez ponavljanja z zadostnim uspehom, kakor je zaprta učencem ljubljanskih ljudskih šol?

9. Kam se uvrste učenci(-ke), ki prihajajo z nižje organiziranih ljudskih šol, ki imajo morda le 5 šolskih let in ne pet razredov?

Na podlagi pravkar navedenih vprašanj je prišel odbor ljubljanskega učiteljskega društva na svoji seji dne 15. marca soglasno do sledečih sklepov:

1. Višji šolski svet naj določi za sprejem v VI. razred one učence(-ke), ki so dovršili V. razred samo z zadostnim uspehom.

2. Učencem(-kam) VI. razreda naj se dá pravico za prestop v I. razred meščanske šole in to na podlagi spričevala v šestem razredu brez vsakega sprejemnega izpita.

3. Učencem(-kam), ki ponavljajo šesti razred do zakonite šolske dobe, naj dá pravico za prestop v obrtno, gospodinjstvo šolo, oziroma v trgovske tečaje.

4. Pošiljanje odnosno vračanje učencem (učenk) iz meščanske šole ali iz I. razreda kake srednje šole nazaj v šteti

razred naj se smatra za nedopustno. Kdor napreduje v teh razredih, naj jih enostavno ponavlja, ako že ni medtem dosegel zakonite starosti.

5. Višji šolski svet naj dovoli učencem po dovršenem III. razredu meščanske šole sprejem na učiteljske brez vsakega izpita.

Sprejem na učiteljske brez izpita je dovolil višji šolski svet učencem srednjih šol po dovršenem 4. razredu. Učenci z dovršenim III. razredom meščanske šole imajo za seboj istotako osem šolskih let kakor učenci srednjih šol po dovršenem 4. razredu. Vrhutega pa vsebuje učni načrt za meščanske šole zaključno tvarino, tako da so učenci meščanskih šol boljše pripravljene za vstop na učiteljske nego učenci srednjih šol. Odbor.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

S tretje vodstvene seje Zaveze (dne 14. marca 1920).

1. Ministrstvu prosvete kraljevstva SHS je odposlala Zaveza prošnjo, da se ugodno rešijo predložene naredbe poverjenstva za uk in bogočastje. Vloga je vsebovala, da prevzemi država začasno plačevanje stanarine in kuriva, povisek plač za meščanskošolsko učiteljstvo in sprejetje veljavnosti šolskega zakona od dne 1. septembra 1919 dalje.

2. „Društvu javnih nameščencev v kraljevstvu SHS“ za Slovenijo v Ljubljani se je sporočilo, da imenuje Zaveza svojim zastopnikom v odseku za izdelavo uradniške službene pragmatike višj. s. nadzornika E. Gangla.

3. Poverjenstvo za uk in bogočastje v Ljubljani je bilo pozvano od ministrstva prosvete v Beogradu, da pošlje vanj iz Slovenije učitelja, ki je več administracije, in ki dobro pozna šolske zakone in slovenske učiteljske organizacije. Poverjenstvo je predlagalo v soglasju z Zavezo na to mesto pujskega okr. š. nadzornika tovariša P. Flereta, ki je stavlil pet službe se dotikajočih predlogov. — Tozadevni akt s pogoji imenovanega je bil oddan že 8. jan. 1920, a ker ni bilo odgovora, je Zaveza ministrstvo opozorila na skorajšnjo rešitev omenjene zadeve slovenskega učitelja-strokovnjaka.

4. „Oblastna zaščita dece in mladine“ za Slovenijo v Ljubljani je pozvala Zavezo, da imenuje svojega stalnega zastopnika, ki naj se v smislu § 7 novega poslovnika udeležuje sej širkega odbora te korporacije. — Odgovorilo se je, da je njen zastopnik ravnatelj L. Jelenc.

5. Srbska učiteljska Zaveza za Vojvodino v Novem Sadu je povabila Zavezo na svojo glavno skupščino. — Skupščini se je odposlal v Novi Sad dne 1. febr. brzajavni pozdrav.

6. Učiteljsko društvo za cerkniško-laški sodni okraj je poslalo Zavezi nekatera vprašanja, zapisnik in resolucije s svojega zborovanja. — Na vprašanja se je odgovorilo, zapisnik se je vzel na znanje, predlog zastran verskih vaj učencev pa se je odstopil in rešitev višjemu šolskemu svetu.

7. Zaveza je prejela od Krožka naprednega učiteljstva v Ribnici, kateremu se je pridružilo še predsedstvo Kočevskega učiteljskega društva za slovenske šole, protest proti nameravani rešitvi Jadranskega vprašanja.

8. Jugoslovansko napredno akademsko društvo „Jadran“, v katerega se je preosnovalo bivše dunajsko akad. društvo „Slovenija“, se zahvaljuje Zavezi za brezplačno pošiljanje listov: Učit. Tovariš, Popotnik in Zvonček.

9. Zaveza je naprosila „Oblastno zaščito dece in mladine“ za Slovenijo v Ljubljani, da osnuje po možnosti pri kakem otroškem zavetišču oddelek za šolsko dečo, ki se vozi s takozvanimi šolskimi vlaki iz bližnje in daljne okolice v ljubljanske šole, da bi tamkaj prebila čas do odhoda na vlak. V to svrhu naj stopi v stik s kompetentnimi šolskimi oblastni.

10. Učiteljsko Uduženje v Beogradu pozivlja Zavezo, da se mu odpošlje seznam organiziranega učiteljstva po okrajnih učiteljskih društvih. Imeti želi: a) koliko članov ima Zaveza, b) koliko je okr. učiteljskih društev, c) kakšne kulturne ustanove imajo okr. učiteljska, č) kolikšen je kapital teh in d) kolika je članarina. — Dopisu se ugodí.

11. Višji šolski svet v Ljubljani je obvestil Zavezo o zadevi regulacije učiteljskih plač po zakonu z dne 23. julija 1919. — Dopis je bil objavljen v 7. številki Učiteljskega Tovariša.

12. Klub primorskih učiteljev-beguncev v Ljubljani se je obrnil do Zaveze za posredovanje glede poziva, ki je izšel v Uradnem listu in v drugih slovenskih časopisih, da naj se vrne učitelstvo brezpogojno v zasedeno ozemlje. Klub želi, da

se akcija za povrnitev učiteljstva vrši in izvrši v direktnem sporazumu z njim, to je, da se v vseh slučajih upošteva klubovo mnenje. — Zavezin predsednik je tozadevno interveniral pri g. okr. glavarju dr. Vodopivcu, ki je izjavil, da se ne bo nikogar sililo v zasedeno ozemlje, in da se bodo v vseh slučajih upoštevali klubovi predlogi in nasveti.

13. Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico želi pojasniti o novi regulaciji učiteljskih prejemkov. — Vprašalcu se je zadeva pojasnila, vrhutega se je dalo o tem potrebne informacije vsemu učiteljsstvu v 11. številki Učit. Tovariša pod naslovom „Naši novi prejemki“.

14. Učiteljsko Uduženje Cetinjskega Okruga je dostavilo Zavezi tiskana pravila svojega društva.

15. Ljubljansko učiteljsko društvo je poslalo Zavezi dopis o regulaciji službenih prejemkov vpokojenega učiteljstva. — Resolucija se je takoj priporočljivo oddala višjemu šolskemu svetu v uvaževanje.

16. V konjškem učiteljskem društvu je nastal razdor. Zavezino vodstvo je prešlo od obeh spornih strank natančna pojasnila. — Ker zahteva po društvenih pravilih zadostno število članstva izredni občni zbor, kjer naj se razreši sporna zadeva, stoji vodstvo Zaveze na stališču, da se rayna društveni predsednik natanko po pravilih in naj nemudoma skliče občni zbor.

17. Savez hrvatskih učiteljskih društev v Zagrebu prosi za Zavezina pravila. — Pravila so se odposlala v 3 izvodih.

18. Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj poziva Zavezo, da stori potrebne korake pri osrednji vladi, da izplačujejo poštni uradi v bodoče redno in takoj prve dni v mesecu učiteljske prejemke. — Tozadevni koraki so se izvršili.

19. Slomškova Zveza je poslala Zavezi s svojega občnega zbora v uvaževanje 5 resolucij, v katerih se izreka za edinstveno stanovsko organizacijo. — Naznanjene resolucije se ne morejo vzeti na znanje, ker je istočasno sklenil občni zbor tudi, da se Slomškova Zveza ne razpusti.

20. Vedstvu Zaveze je naznanil odbor Slomškove Zveze sklepe s sestanka, ki se je vršil dne 19. febr. t. l. V svrhu dogovora glede vstopa v Unijo želi sestanka in imenuje tri v to izvoljene odposlance: Lebarjevo, Fabina in Slapšaka. — Zavezino vodstvo reši vlogo tako, da naj se Slomškova Zveza, ker se je že preko Zaveze obrnila na Učiteljsko Uduženje v Beogradu, obrne tudi sedaj v tem vprašanju na isto organizacijo.

21. „Der deutsche Lehrerverein in Gottschee“ vpraša, ali je Zaveza voljna prevzeti društvo v svojo organizacijo. — Sklene se, da Zaveza ne more sprejeti v svoje članstvo nemškega učiteljskega društva, pač pa prosilki nasvetuje, da naj priglasi vse ondotno nemško učiteljstvo svoj vstop v Kočevsko učiteljsko društvo. Ta sklep se sporoči tudi Kočevskemu učiteljskemu društvu za slovenske šole, ki naj, v slučaju njih vstopa, svoj doseđanji naslov primerno izpremeni.

22. Učiteljsko Uduženje v Beogradu sporoča, da se namerava v Beogradu osnovati Učiteljska Banka, ki bi imela podružnice v vseh glavnih mestih naše kraljevine. Njen namen je podpirati šolstvo, učiteljstvo in sploh prosveto. Temeljni kapital bi znašal 1 milijon dinarjev. Vabi k podpisu deležev in želi podpise štirih slovenskih učiteljev za izdajanje tozadevnega nameravanega poziva. — Učiteljsko Uduženje se obvesti, da se zdi Zavezinemu vodstvu ta pojem preobširen, zato naj mu pošlje še pred izdajanjem poziva osnutek pravil in oklica, v katerem naj se razvidi: podrobno delovanje nameravane Učiteljske Banke, višina deležev in kolikokratno jamstvo se zahteva.

23. Že v „Učit. Tovarišu“ priobčeno „Izjava“ in tudi sklepe ljubljanskega učiteljskega društva iz odboroze seje z dne 28. febr. t. l. je vzeo vodstvo Zaveze na znanje, oziroma ukrene vse, da pridejo sklepi do uresničenja.

24. Ljubljansko učiteljsko društvo poziva Zavezo, da naj UJU toži erar za izplačilo učiteljskih prejemkov po novi regulaciji, in sicer za mesec november, oktober in september l. 1919, katerih prejemkov učiteljstvo doslej še ni bilo deležno. — Ugotovi se, da niti Zaveza, niti UJU, ki pa pravno še ne obstoji, ne more vložiti take tožbe, vložiti jo pa lahko vsaka učiteljska oseba zase.

25. Glede stanarine in kuriva, kar je zajamčeno učiteljsstvu v državnem šolskem zakonu, se sklpe, da pride zadeva v razpravo v prihodnji seji upravnega odbora.

26. Kamniško učiteljsko društvo je poslalo Zavezi s svojega občnega zbora naslednje resolucije: a) Odbor za sestavo novih šolskih knjig se pozove, naj do prihodnjega šolskega leta pripravi vsa potrebna berila in vse druge knjige; b) Za-

veza naj preskrbi nova pravila okrajnih učiteljskih društev, obenem pa naj izda primerna pojasnila za izven naše organizacije stoječe učiteljstvo o namenu naše skupne organizacije; c) Zaveza naj deluje na to, da pride upravnistvo „Popotnika“ in „Učit. Tovariša“ v ene in iste roke, ker se računih vedno križajo. — Sklene se, da ukrepa o vseh teh resolucijah upravni odbor.

27. Učiteljsko Uduženje v Beogradu je poslalo tisoč frankov za Zavezo, petsto frankov pa za nek drug namen. Ta vsota je bila nabrana tekomo vojne v Parizu od srbskega učiteljstva. Zaveza razpolaga s tem darom popolnoma prosto. — Zavezino vodstvo stoji na stališču, da se zamenja teh 1000 frankov ob ugodnem času po kurzu. Darovalci se je izrekla pismena zahvala.

28. Beograjski stanovski organizaciji se je sporočilo, da naj se vrši kongres vsega jugoslovanskega učiteljstva kraljevine SHS v Beogradu šele v velikih počitnicah in ne že meseca maja t. l., ker za kongres še ni vse dovolj pripravljenega, in ker bi bila takrat naša udeležba izdatno večja.

29. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj priporoča Zavezinemu vodstvu, da isto na merodajnem mestu izposluje vsemu učiteljstvu v Sloveniji za pouk na ekskurendnih šolah vsaj faktičnim stroškom odgovarjajoče prejemke. Zvišani prejemki v gori navedenem smislu naj se določijo za vso dobo tekočega šolskega leta 1919/20. — Dopis se priporočljivo odda višjemu šolskemu svetu.

30. „Narodni svet za osvobojeno domovino“ je poslal okrožnico, v kateri opozarja tudi Zavezo na velikansko pomanjkanje slovenskih knjig, in prosi, da bi tudi slovensko učiteljstvo zbiral v ta namen primerne knjige. — Tozadevni oklic se objavi v stanovskem glasilu.

31. Neko učiteljsko društvo je Zavezi z dopisom naznanilo, kako je neki župnik pri velikonočnem izpraševanju kruto žalil ves učiteljski stan. Ker je to žalitev, ki se tiče vsega učiteljstva, naj vloží Zaveza tožbo proti dotičnemu župniku. — Zavezino vodstvo ugotovi, da je napad sicer za vse učiteljstvo skrajno žaljiv in vreden vse obsodbe, a Zaveza ne more postavljati potom tozadevno ničesar ukreniti, pač pa lahko vloží tožbo tamkaj službujoče učiteljstvo.

32. Blagajnik Fran Luznar predlaga po daljšem utemeljevanju zvišanje Zavezine članarine letno od 60 na 120 K, s pravomočjem od 1. jan. 1920 dalje; in zvišanje naročnine „Popotniku“ letno na 30 K ter „Učit. Tovarišu“ na 40 K za neorganizirane naročnike, z veljavnostjo od 1. aprila 1920. — Vsi predlogi se sprejmejo soglasno s pripombo, da mora to naknadno odobriti še upravni odbor in delegacija. (Glej uvodni članek „Po deset kron mesečno!“ v let. štev. „Učit. Tov.“)

33. Določi se, da se vrši dne 1. aprila v Ljubljani seja upravnega odbora in sicer ob 9. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni. Sestava dnevnega reda se poveri Zavezinemu predsedniku.

34. V tajni seji se rešijo nekatere interne zadeve.

Društvene vesti.

Kočevsko učiteljsko društvo se je zbralo v zborovanju prvič v tekočem društvenem letu 11. marca v Kočevju. Z veseljem konstatuje tov. predsednik, da vidi zbrane vedrih lic, da ni nemila usoda zredčila vrst našega društva. Z zadovoljstvom pozdravlja vse ude v novem društvenem letu in želi, da bi ga tudi vsi zadovoljni končali. Prisrčen „dobro došel“ zakliče vsem novim članom, ki so s svojim vstopom razširili naše vrste. Ti so: tov. Božo Mohorčič ter tovarišice: Ivanka Podreka, Hedka Lovrečeva in Mira Čučkova.

Nato se naznanijo došli dopisi: Pobere se članarina po 70 K, katere znesek plačajo udje maenkrat.

Letno poročilo je sledeče: Društvo je zborovalo v pretečenem upravnem letu štirikrat. Udeležba je bila pri prvih treh zborovanjih z ozirom na naše težavne komunikacijske razmere istinito prav povoljna in požrtvovalna, le 4. zborovanje nam je skrajno nengodno vreme skrčilo na malo število udeležencev. Z veliko vneto so se obravnavala na teh zborovanjih stanovska vprašanja kot: Poročila o načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje, o Zavezinem načrtu preosnovitve narodnega šolstva. Poročevalci se niso plašili velikega truda z obširno utemeljenimi nasveti, katerih uspehi še seveda plavajo po zraku, vendar pa je toliko več vredno zadoščenje, da so povzdignili svoj glas namenjen v prospeh šolstva in v korist učiteljstva. Tudi predavanje poučne vsebine v nadaljno izobraževanje nas samih ni izostalo, kakor krasna razprava: Biološki pouk v prirodoznanju.

Društvo je imelo v minulem letu 36 udov. Od teh so se poslovili: tov. Ivan Krajinik, Drago Majer, Milka Bračićeva, Milka Arzenšekova, Milka Kokotova in Malka Onusova. Gudula Dragatinova pa še ni prijavila zopetnega pristopa v našo vrsto. V tekočem društvenem letu šteje naše društvo 35 udov.

Poročilo blagajničarke se glasi: Prihodek leta 1918, 38,07 K, udnina znaša 1579,47 K, skupaj 1617,47 K. Izdatek: 1063,80 K, ostanek 515,60 K.

Za to društveno leto se izvoli prejšnji odbor. Naknadno se izvoluta in odbor: tov. Ante Potočnik kot podpredsednik in tov. Robert Ivanuš kot odbornik.

Na predlog tovariša Volavšeka se pobera po 20 K za rezervni sklad. Nabrana svota znaša 520 K. Obenem predlaga omenjeni tovariš še, da bi tukajšnje učiteljstvo kupilo in postavilo nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu Trobišu v Kopernici; akoravno ni bil pokojnik ud učiteljskega društva, vendar zahteva to naša stanovska zavednost. Kakor hitro draginja nekoliko pojenja, tako hitro se tudi ugoti, temu predlogu.

Tovariš Stauffer svetuje in predlaga, da se ustanovi oziroma osnuje Samopomoč za tuokrajno učiteljstvo in uradništvo. Predlog je bil z veseljem soglasno sprejet. Glede tega se določita tovariša Stauffer in Ivanuš, ki bosta delovala za ta osnutek.

Tovariš Jerin pa predlaga, naj posreduje odbor na merodajnih mestih, da se odelej naprej vrše učiteljske konference za učiteljstvo Kožj. okraja in Kožjem, in to z ozirom na prometne težkoče ter na neznahtne dijete. S tem predlogom se strinja gotovo tudi cenjeno učiteljstvo trga Hanine pri Sevnici ter se nam prikloni, če upoštevajo navedene neugodnosti. Prihodnje zborovanje bo maja v Podčetrtku.

Učiteljsko društvo za Ormožski okraj je imelo dne 4. marca t. l. v Ormožu svoj zelo dobro obiskan občni zbor; navzočih je bilo 90 odstotkov.

L. Pozorav in letno poročilo predsednika. Društvenemu predsedniku tovarišu Josipu Rajšpu pozoravni vse navzoce presrečno, posebno na novo vstopivše ude in našega okrajnega šolskega nadzornika tovariša Pavla Fiebeta. Daje omenja nase place in naglašajo, da moramo smetati za cilj, da bomo popolnoma enakopravni z državnimi uradniki. Poučarja, da morajo biti nasa zborovanja vedno polnoštevilna. Slednjič poda obširno letno poročilo, iz katerega, spopolnjeno s tajnikovim in blagajnikovim poročilom se je razvidelo, da naše društvo, ce že ni med prvimi, gotovo ni pri zadnjih.

II. Zapisnik zborovanja z dne 6. novembra 1919 se prebere in odobri.

III. Dopisi se vzamejo po vrsti iz pravičnega zapisnika na znanje.

IV. Letno poročilo tajnika; iz tega je razvidno, da ima društvo 49 pravih udov in 3 častne ude, in da so vsi učitelji in vse učiteljice v okraju udje našega društva. Na novo so pristopili tovariši in tovaršice: Reboji Antonija, Čerbec Marica in Sešerko Berta pri Sv. Lenartu, Križnič Jožica pri Svetinjah, Svetlin Irma in Schönwetter Avgust v Središču, Komac Slav in Pernat Pavla, otroška vrtnarica v Ormožu, Belšak Ludovik pri Sv. Tomažu, Pinterič Kristina pri Sv. Bolfenku, Megla Milan in Argolič Roza pri Vel. Nedelji. Društvo je štirikrat zborovalo in imelo 2 odborovi seji. Pri zborovanjih, katera so bila dobro obiskana, je bilo 7 predavanj, oziroma daljših poročil.

V. Letno poročilo blagajnika. Tovariš Martin Salamon poroča, da so vsi udje storili svojo dolžnost in so dohodki znašali 430 K, stroški 416 K. Po pregledanju in odobrenju računov se izreče blagajniku zahvala.

VI. Razmotrivanje aktualnih stanovskih in šolskih vprašanj. Rezultat teh razmotrivanj so bili med drugimi sledeči predlogi in sklepi: 1. Cas zborovanja določi odbor, če društvo drugače ne sklene. 2. Na predlog tovariša predsednika se sklene, da plača vsak ud 20 K za rezervni sklad Zaveze. Navzoči se takoj odzovejo temu sklepu. 3. Društvena članarina se določi na 80 K. (To je bilo tedaj, sedaj se zviša seveda na 120 K). 4. Predsednik Rajšp opominja na Učiteljski konvikt, vsak ud naj vsaj 2 K daruje. Radi plačevanja teh prispevkov naj zahteva društvo poštne položnice. 5. Tov. Jakob Preindl: Razni nemškutarski elementi in ljudje, ki še žalujejo po bivši Avstriji, ščuvažo ljudjstvo zoper šolo in učiteljstvo, ker to učl v šoli srbohrvaščino. Društvo naj opozori merodajne oblasti, da stere v tem oziru potrebne korake, da bo naše ljudstvo vedelo, da je srbohrvaščina v šolah učni predmet. 6. Da se na naši šolski upravi vsaj deloma zbrše pečat avstrijskega birokratizma, treba bo revizije glede uradnega poslovanja. Sklene se potrebno ukreniti radi revidiranja dotičnih točk v

IX. Končnikovem zvezku, dodatek I. 7.) Tovariš Domicijan Serajnik predlaga, da bi učiteljstvo zbiralo najbolj priljubljene narodne pesmi za šolsko mladino. On pa jih hoče potem, razvrščene na poedine pesniške stopnje izdelati.

VII. Volitev. Za novo društveno dobo so bili izvoljeni: Josip Rajšp, predsednik, Ludovik Sijanec, podpredsednik, Adolf Rosina, tajnik, Martin Salamon, blagajnik, Jakob Preindl in Drago Pinterič odbornika.

+ Novomeško učiteljsko društvo ima svoj redni letni občni zbor v četrtek, dne 8. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu po naslednjem redu:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Račun za leto 1919.
4. Volitev novega odbora.
5. Slučajnosti.

Popoldne ogled kmetijske šole na Ormu.

Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Kamniško učiteljsko društvo vabi na sestanek, katerega priredi v četrtek, dne 8. aprila 1920 na Prevojah pri Lukovici v gostilni »pri Kotniku« ob 15. uri (3. uri popoldne.)

Podpirajte „Jugoslovansko Matico“
Kronika.

— Severni „Slovenci“. Severozapadno od Gdanskega ob obali Vzhodnega morja prebivajo ostanki nekdanjih obmorskih Slovanov. Imenujejo jih splošno Kašube. Govorijo nekako poljsko narečje. Interesantno je, da se del Kašubov, ki prebiva ob morju poleg Lebskega jezera, imenuje samega sebe „Slovence“. Po veri so Kašubi katoliki, protestantov je samo 6%, ki so izključno lebski Slovenci. — V začetku februarja je zasedla poljska vojska te kraje in osvobodila tudi Kašube. Poljak, ki je sodeloval pri tem zasedanju, opisuje ta narod kot vesel, gostoljuben in dobrosrčen, čeprav spočetka nezaupljiv. Poleg tega imajo Kašubi organizacijsko sposobnost in voljo do dela, katera jim je omogočila, da navzlic ne zelo rodovitni zemlji gospodarski ne stoji slabo.

— „Jugoslovanska Matica“. V nedeljo dne 21. marca se je ustanovilo v Ljubljani društvo z gorenjim imenom. Cilj mu je, pospeševati v gospodarskem oziru Jugoslovane v tujini, jih podpreti klerkovi in kadarkoli moralno in gmetno, zastopati njih zahteve in pravice doma pred našo javnostjo, pred odločilnimi čimtelji in izven mej naše države. Potrebna sredstva tvorijo prispevki in darovi, članarne, dohodki iz društvenih prireditev, podjetij in izkupičkov za knjige in brošure, zbirke ter društveno imetje. Član društva more postati vsak Jugoslovian, brez razlike spola in starosti, ako ga sprejme katerakoli podružnica na podlagi sklepa občnega zbora. Člani so: 1. Častni, t. j. tisti, katere imenuje društveni osrednji zbor radi izrednih zaslug za društvo; 2. Dobrotniki, t. j. tisti, ki plačajo naenkrat 1000 dinarjev, in 3. redni člani, ki plačajo članarino 1 dinar na mesec. Kdor podpira društvo s prispevki, ne da bi pristopil kot član, postane podpornik. Društvo ima svoj sedež v Beogradu, pokrajinske podružnice pa se nahajajo v Beogradu, Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu, in Cetinju in Skoplju. Pokrajinski podružnici so podrejene krajeve podružnice, ki se osnujejo čim prijavijo v posameznih krajih svoj pristop najmanj 20 rednih članov. Društvo stoji na čisto nadstrankarski podlagi.

— Sprejemanje kronskih bankovcev v državnih blagajnah. Presburo objavlja uradno: Da bi imele vse državne blagajne čas, da izvrše zameno kronskih novčanic v kronskodinarske v roku, predpisanem z naredbo l. št. 6354 od 26. februarja t. l., odrejam, da državne blagajne prenehajo sprejemati one vrste kronskih novčanic, ki še niso potegnjene iz prometa, 5 dni pred rokom za odtegnitev odgovarjajočih vrst kronskih novčanic. Z ozirom na to se novčаницe po 100 K prenehajo sprejemati pri državnih blagajnah z dne 10. aprilom t. l. O tem se naj obveste generalna direkcija državnega računovodstva in vsa ministrstva.

— Strankarska strahovlada na Ogrskem. V Budimpešti je odpustila sedanja vlada iz same strankarske maščevalnosti več kot 600 učiteljev. Veliko učiteljev so razen tega vrgli v ječe pod pretvezo, da so socialistični huijskači. Nekateri so že obsojeni, tako je n. pr. dobila ravnateljica ženske višje šole zaradi »ščuvanja« osem let zapora, neki ljudski učitelj pa sedem let ječe. Kakor poroča dunajska »Arbeiter-Zeitung«, so bili odpušteni učitelji najboljši strokovnjaki in imajo še napako, da niso pristaši stranke, ki je slučajno da-

nes na vladnem krmilu. Zgodovina dokazuje, da se tudi kratrša strankarska strahovlada prav v kratkem času maščuje nad strahovladalcj samimi.

— Za osamosvojitve cerkve. Glasilo hrvaških reformističnih duhovnikov »Poroček« je priobčilo odprto pismo na zagrebškega nadškofa Bauerja, v katerem se naglašajo nujna potreba osamosvojitve cerkve v Jugoslaviji in takojšnje dovolitve uporabe domačega jezika pri vseh cerkvenih obredih.

Iz Jugoslavije.

— Kako pospešuje »Slomškova Zveza« sporazum med učiteljstvom? Zadnji »Slovenski učitelj« piše: Rezervni sklad »Zaveze« in člani »Slomškove Zveze«. Politične stranke zbirajo rezervne sklade, da jih uporabljajo v volilni borbi proti nasprotnikom. Nobenemu nasprotniku, in če je še tako omejen, ni še nikdar prišlo na misel, da bi bil kdaj prispeval v sklad — recimo SLS. Ker »Zaveza« liberalnega učiteljstva še ni UJU, bi tudi nobenemu našemu članu ne smelo kaj takega priti v glavo. Žalibog, da se je to zgodilo tam dol na Dolenjskem nekje. Malo več politične modrosti bi ne škodovalo nekaterim našim članom, že zato ne, da jih nasprotniki ne bodo smatrali za — Pepčke. Ali hočete boj na nož? V sled tolerance katoliške učiteljske organizacije je postal prejšnji urednik »Tovariša« višji šolski nadzornik. To je vzbudilo med voditelji našega naroda nejevoljo, ker zastopa moza napore, ki so nasproti krščanskim nazorom. Molčali smo, toda če ne bo miru, vrnemo z enakim orožjem, da bo naše ljudstvo zapiralo šolska vrata, kjer se bo pojavil, in obdržalo otroke doma. Svavimo o pravem času, da ne ubijete s takim bojem še tiste vrvice spoštovanja do šolstva, ki ga dosedaj niste ubili. Menda vam je znano, kako težko stališče ima šola med ljudskimi množicami. To smo povedali ob enajsti uri. — Isti list piše dalje:

Novomeška podružnica je sklenila sledečo izjavo: »Učiteljstvo novomeške podružnice Slomškove zveze, zbrano 5. februarja 1920, soglasno izjavlja, da pristopi k okrajnemu učiteljskemu društvu za novomeški okraj, ki bo del Unije jugoslovanskega učiteljstva, z dostavkom, da ne plača niti vinarja za Zavezo, pač pa bude plačevala članarino UJU, kadar se ista določi. Obenem pa izjavlja, da je pripravljeno prispevati za rezervni sklad.« — Taki sklepi naj se pošiljajo najprej centralnemu odboru v razpravo, da o njih razpravlja in potem daje podružnicam potrebne direktive, ki se mu zde potrebne. Sicer pa svetujemo vsem voditeljem podružnic, da se držijo pravil. Če pa se posamezniki ne čutijo več srečne v naši organizaciji, naj si za izstop izbere malo bolj primerno pot in ne tako smešno.

Višji šolski nadzornik Franc Gabršek proti učiteljicam. Dne 8. t. m. se je vršila seja širšega odbora oblastne zaščite dece in mladine v Sloveniji. Med drugim raznimi zadevami je bila na dnevnem redu ureditev in premesitve poboljševalnice iz Ljubljane v Kočevje in razširjenje tega zavoda tudi za dekleta. Kanonik Nadrah je predlagal, da naj na moškem oddelku ponudijo svetni učitelji, na ženskem oddelku pa se naj izroči vzgoja m pouk — nimum. Temu, svetne učiteljice žalečemu predlogu, so odločno ugovarjali zastopniki učiteljskih organizacij srednjih in ljudskih šol in zastopnice ženskih dobredelnih zavodov. S posebno vnemo in prepričevalno besedo se je zavzemala za svetne učiteljice zastopnica nekega socialno demokratskega dobredelnega zavoda: A vse zaman! Njeni argumenti zoper enostransko junsko vzgojo nesrečnih deklet so našli pri večini le gluha ušesa.

Večina, med katero je devet duhovnikov, je sprejela Nadrahov predlog in — čujte in strnite, za nune zoper svetne učiteljice, katerih svetovalec, prijatelj in dobrohotni oče bi moral biti, je glasoval tudi višji šolski nadzornik Franc Gabršek. Ne maramo imenovati tega njegovega nastopa s pravim imenom! Vprašamo je: Ali ga ni sram pred priprosto ženo? Da je glasoval za nune in nunsko vzgojo tudi Adolff, se ne čudimo.

— Sadar-Gabršek contra učiteljicam. Prejeli smo pod tem naslovom od druge strani: Državna oblastna zaščita dece in mladine za Slovenijo v Ljubljani je znana do danes javnosti samo po »Uradnem listu«. Njeno delovanje, zlasti javne seje širšega odbora so ostale do danes vsej javnosti prikriti. Želeti bi bilo, da izda oblastna zaščita dece in mladine poročilo o 3 sejah, ki so se dosedaj vršile. Na vsak način bode moral urad podati javnosti sklepe sej, ki so se napravili in jih opravičeno sme neinformirana javnosti pričakovati. Za danes ne upustimo sledečega dejstva: V Kočevju namerava oblastna zaščita ustanoviti državno vzgajališče za

moralno pokvarjena dekleta. Sprejet je bil predlog, da se poveri uprava in vodstvo vzgajališča redovnicam z utemeljevanjem, da imajo samo te smisel za vzgojo mladine, da znajo samo redovnice pridobiti srca pokvarjenih mladenk in da so samo one za ta poklic edino naobražene itd. Na kratko povedano: Po nazorih večine širšega odbora gorionomenjene zaščite niso naše slovenske učiteljice za tak posel usposobljene, treba je izročiti tako mladino in od države vzdrževano javno vzgajališče privatnim redovom!

Ne ozirajo se nato, da morajo od države vzdrževane naprave biti vendar last javnosti in ne v rokah neodgovornih zasebnih redovnic, smatramo tak sklep kot atentat na državljanske pravice učiteljic, ki so obiskovale učiteljske vendar zato, da se strokovno usposobijo ter služijo potem kruh v pridobljenem poklicu. V sled omenjenega sklepa so prikrašane na pravica vse slovenske učiteljice, tedaj tudi tiste, katere zastopa imenom Slomškove zveze — Adolff Sadar. Višji šolski nadzornik Fr. Gabršek se je tudi spozabil ter dal nezaupnico učiteljicam, po katerih nullosti, vstevši vse učiteljstvo je vendar postal to, kar je. V vseh modernih državah ima žena iste pravice kot vsak drug državljani, samo v demokratični Jugoslaviji ne bi smela postati strokovno naobražena ženska učiteljica in vzgojiteljica v javnem, od države vzdrževanem vzgajališču! Besedo imajo sedaj v svojih pravicah zapostavljene učiteljice.

— Ne omejujmo si lastne svobode! Na zadnji seji višjega šolskega sveta je bil stavljen predlog, naj se učiteljstvu prepove nositi v šoli znake. Ta predlog je bil stavljen od strani ljudskošolskega učiteljstva samega. Hočemo presojati to vprašanje popolnoma objektivno, neoziraje se na to, od katere strani učiteljstva je bil stavljen predlog. V vsakem slučaju moramo mi stati na stališču, da se nam ne omejuje nikdar osebna svoboda, najmanj pa, da si jo še sami omejujemo. Ne smemo biti malenkostni pri svojem naziranju in presojanju takih vprašanj ter se imamo čutiti v prvi vrsti učitelje in potem šele strankarje. Najmanj pa, da učiteljski zastopniki sami nastopajo zoper osebno svobodo učiteljstva!

— Za upokojece. Notico pod tem naslovom, ki smo jo priobčili v zadnji številki našega lista smo posneli iz naših dnevnikov. Popraševali smo na merodajnem mestu, če odgovarja zadeva resnici. Zvedeli smo, da določbe o pokojninskih dodatkih (po 200 dinarjev na mesec za vsakega upokojenca in po 45 dinarjev za vsakega rodbinskega člana) ne veljajo za upokojece in učiteljske vdove v Sloveniji. Tem se v prvih dneh meseca aprila izplačajo dodatki k draginjski dokladi m rodbinskim dokladam, ki jim gredo izza 1. decembra 1919 po naredbi ministrskega sveta z dne 10. februarja 1920. — (Glej št. 31. »Uradnega lista« z dne 6. marca ozir. št. 11. »Učit. Tov.« z dne 18. marca!)

— Zvonček v zameno za Tovariša ali Popotnik. — Dotičniki (zakonski pari, upokojeinci, otroške vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del, ki so včlanjeni v okrajnih društvih) in reflektirajo na zgoraj označeno zameno, objavljeno že v 11. številki »Tovariša«, naj čimprej, najkasneje do 10. aprila naznanijo to strokovnemu tajništvu Zaveze v Ljubljani, ker se pozneje želje ne bodo mogle upoštevati zaradi določitve naklade Zvončka.

— Politični shodi so srednješolski mladini prepovedani. Višji šolski svet za Slovenijo je 18. t. m. s posebno okrožnico strogo prepovedal srednješolski mladini vsako udeležbo in sodelovanje pri političnih shodih, zlasti pa še udeležbo shodov o priliki volilne borbe.

— Maturantje in maturantke mariborskega učiteljskega sveta izza leta 1895! Letos obhajamo 25 letnico mature. Umestno bi bilo, da se spidemo tekom poletja na sedanjim časom primernem sestanku. Gotovo ste vsi za to, da se sestanemo v Mariboru; zato sem se odločil, da vzamem jaz, kot v Mariboru službujoč, stvar v roke. Vabim vas torej, da mi naznanite svoje želje, nasvete in predloge, kedaj in na kak način naj bi se vršila ta petindvajsetletnica. S tovariškim pozdravom! Mirko Kožuh, nadsučit. v Mariboru, Slomškovo trg.

— Za zblížanje. Med profesorji trgovske akademije v Sarajevu se je pričela akcija, da naj se izmenja po možnosti nekateri domače in češke trgovske akademike, da se uvede kot obligatno v učni red učenje enega slovanskega jezika v govoru in pisavi in da se s tako izmenjavo slušateljev ponči leto o prilikah v drugih državah. V tem oziru so profesorji že predložili zemaljski vladi tozadevne predloge.

— Iz Prekmurja. Dne 17. marca je bilo tretje zborovanje narodnega sosveta civilnega komisarijata za Prekmurje v Mur-

ski Soboti. Na dnevnem redu je bilo tudi poročilo o šolstvu, ki ga je podal nadzornik Jurko. Vseh šol je 93, izmed teh je 41 katoliških in 14 evangelijskih verskih šol, pri katerih imajo vodstvo verski šolski stolci (sveti). Vlada ne spreminja ničesar pri značaju prekmurskih šol. Sprejela je vse domačine učitelje, ki so hoteli vstopiti v službo. Veliko mažaronov učiteljev in uradnikov ni maralo za službo, zato so zapustili Prekmurje na poziv vlade. Razen osem šol imajo že vse prekmurske šole vsaj po enega ali dva učitelja. Manjka pa še 53 učinih moči, ker se nekateri učitelji obotavljajo iti v Prekmurje. Šolske počitnice bodo od 1. junija do 1. septembra.

— Prvi upokojeanci po novem zakonu. »Narodna Prosveta« sporoča, da sta bila pred kratkim upokojena srbska tovariša Tihomir Marinković iz Aleksinca in Steva Mladenović iz Buprije, ki sta prva učiteljska upokojeanca po novem šolskem zakonu.

Članarina in darila za učiteljski konvik. Gabrijela Drašček 4 K, Ida pl. Foedransperg 4 K, obe iz Zaloga pri Ljubljani. (Te dve članice iz tiskarski škrt v zadnji številki izpustil in tudi skupno vsoto v zadnjem izkazu je zmešal ta vražji škrt; namesto 471 K je izkazal 417 K. V tej vsoti sta všteta tudi prispevka Draščekove in Foedranspergove.)

Gostič Florijan iz Poljan n. Škof. Loko 10 K, Mihelič Josip iz Preddvora 10 K, Mihelič Ivan iz Selc 10 K. — Alojzij Lilija 50 para (2 K), Bog Lilija 50 para (2 K), Mar. Lilija 1 dinar (4 K) vsi iz Polšnika pri Litiji z reklam:

Sloven Slovenov sine snubi!
Slova spasava svetá sinové! —
Dajte dar! Datični darove!

Andrej Škulj 2 K, Fran Skulj 2 K in Jožef Tratar 4 K; vsi trije iz Ljubljane. — Vera Kutinova iz Preserja 5 K. — Milka Pristovova iz Rakinete 20 K. — Hvala! Jakob Dimnik, blagajnik.

— Učiteljska delniška družba v Beogradu. Minister za trgovino in obrtnijo je potrdil pravila ustanavljajoče se beograjske učiteljske delniške družbe, ki ima namen ustvariti srbskemu učitelstvu tiskarno in knjigarno. Pravila bodo v kratkem natisnjena v »Narodni Prosveti«, nakar prične vpisovanje združnikov. Srbskim tovarišem želimo na novem polju obilo uspeha!

— Nov šolski praznik na Hrvatskem. Hrvatski ban je izdal naredbu, glasom katere se mora vsako leto na vseh šolah Hrvatske dne 30. aprila praznovati spomin Zrinskih in Frankopana.

— Učiteljske plače na Hrvatskem. Ker so se nekatere občine na Hrvatskem branile izplačevati učiteljem njihove plače, češ, da so sedaj državni uradniki, je ban izdal naredbu, s katero ukazuje vsem občinam, da redno izplačujejo učiteljem vse dosedanje njihove prejemke vse dotlej, dokler občinske blagajne ne dobe obvestila, da ustavijo izplačevanje prejemkov posameznim učiteljskim osebam. — Iz te notice se da sklepati, da ni učiteljstvo na Hrvatskem še danes prejelo svojih plač po novem šols. zakonu! To nam potrjuje tudi beograjska »Narodna prosveta«, ki v svoji številki z dne 25. marca piše, da učiteljstvo v Sremu še sedaj ni prevedeno na nove plače po zakonu od 23. julija 1919. Iz dna srca pomilujemo svoje hrvaške kolege, katerim je v sedanjih težkih razmerah naklonila usoda take krušne očete!

— Društvu »Jubilejska samopomoč« je treba poslati za 61. in 62. smrtni slučaj; umrla sta člana Mavrin Fran in Krek Vinko. V kratkem se pošljejo položnice z napisanimi neski za gornja slučaja in eventualne zaostanke.

— Društvo »Samopomoč« (Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks) naznanja dva nova smrtna slučaja: Dne 25. decembra preteklega leta je umrl nadučitelj Oton Ehrlich v Staudachu, dne 7. februarja t. l. pa ravnatelj Simon Cvahte iz Velike nedelje. Za oba slučaja naj se vplača dotične prispevke v mesecu aprilu.

— Društvo »Samopomoč« (Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks) je od poslalo na vse v Jugoslaviji bivajoče člane letni račun in položnice ljubljanske poštne hranilnice. Vodstvo »Samopomoči« je te dni prejelo vrnjen letni račun s položnicami od tov. Josipa Serneca, Martina Vodenika in Vincencija Okorna. Društveno vodstvo naproša tem potom imenovane tovariše, da javljajo svoje sedanje naslove predsedniku v Gaishorn. Ravno tako se naproša tudi druge člane, ki bi ne prejeli pomočnega tozadevnih položnic, da se javijo društvenemu vodstvu.

— I. komorni večer godalnega kvarteta Zika se vrši v torek po praznikih v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani. Vse glasboljubne tovariše in tovarišice vabimo k zanimivemu večeru! Vstopnice prodaja Dolencova trafika v Prešernovi ulici.

Neodrešena domovina.

— Sposobnostni izpit za poučevanje na ljudskih šolah. Generalni civilni komisariat za zasedeno ozemlje v Trstiu je odredil izreden rok za polaganje sposobnostnih izpitov za poučevanje v ljudskih šolah. Izpiti se bodo vršili v mesecu maju t. l. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom se bodo polagali omenjeni izpiti na učiteljski v Tolminu, a za ljudske šole s hrvatskim učnim jezikom na učiteljski v Kastvu. Izpitnim komisijam na koprskem učiteljski bodo dodeljeni posebni izpraševalci a) za polaganje izpitov za pouk hrvaščine, slovenščine in nemščine po italijanskih ljudskih šolah, b) za pouk italijanščine v slovenskih, hrvatskih in nemških šolah, c) za polaganje sposobnostnih izpitov za ljudske šole po onih učiteljih, ki so že usposobljeni za pouk v italijanskih ljudskih šolah. Pravico do polaganja teh izpitov imajo vsi učitelji in vse učiteljice, ki posedujejo zrelostna izpričevala učiteljski ali odpuščajo iz kake normalke in ki imajo dve leti službe v ljudskih šolah novih ali pa v elementarnih starih pokrajih. Kjer je vojna onemogočila dejanski pouk, se bo ta čas vstel v imenovanu dvoletje. Glede formalnosti kakor tudi glede izpitnega gradiva naj se kandidati obrnejo na posamezno okrajna šolska nadzorstva. Prošnje za pristupitev k izpitu naj se vlagajo na naslov generalnega civilnega komisariata potom okrajnih civilnih komisariatov. V prošnjah naj prizadeti navedejo, pred katero komisijo in za kateri učni jezik želijo položiti izpit. Naj tudi omenijo, ali želijo položiti izpit tudi za pouk veronauka, ki ni obvezen predmet. Prošnja mora biti pisana na kolkovanem papirju in mora imeti naslednje priloge: 1. Kratak opis dovršenih študij, 2. zrelostno spričevalo kakega učiteljskega, 3. potrdilo o dvoletni praksi na kakih javnih ljudskih šolah ali šoli s pravico javnosti. Dalje opozarja gen. civil. komisariat prizadete učitelje, da jih preizkušnje, ki so jih opravili v smislu okrožnice generalnega tajništva pri vrhovnem poveljstvu od 15. januarja 1919, št. 7830 ne opraščajo od sposobnostnih izpitov. Radi tega bi izgubili vse poviške, ki so jih dobili na podlagi omenjene preizkušnje, ako se ne bi javili k sposobnostnemu izpitu.

— Nobenega odgovora. Nek tržaški Slovenec je priobčil v listu »Unità« članek, v katerem se poteguje za kulturno zblizanje med slovenskim in italijanskim narodom. V ta namen predlaga dopisnik od slovenske strani sledeče: 1. Takoj naj se otvorijo vse naše ljudske, srednje in obrtne šole, ki so bile zatrte v zasedeno ozemlju, kjer je za to zadostno število otrok. 2. Na vsaki laški univerzi naj se ustanove stolice za slovanske jezike in slovansko literaturo. 3. Uvedejo naj se priprave za ustanovitev italijansko-jugoslovanske revije, po vzgledu podobnih revij v Parizu, Londonu, Chicagu, New-Yorku in drugod, ki naj oba naroda medsebojno seznanijo s kulturnimi, političnimi in trgovskimi vprašanji. 4. Dovoli naj se nemotena obnovitev in nemoten razvoj vseh naših kulturnih društev. 5. Izda naj se dovoljenje, da se smejo na zasedeno ozemlje uvajati jugoslovanske knjige in revije. 6. V vseh italijanskih srednjih šolah novega ozemlja naj se uvede študij politične in kulturne zgodovine jugoslovanske. 7. Vsem jugoslovanskim študentom, ki bodo študirali v Italiji, naj se dovolje potrebne podpore. — Zgodil se je čudež! Italijanski listi, ki so ponavadi na tako pisavo zagnali velik krik in vik po svojih predalih, ne vedo na gorenje predloge nobenega odgovora! Tudi goriška »Voce dell' Isonzo« z dne 20. marca, ki omenja v daljšem uvodniku članek iz lista »Unità«, na koncu previdnostno molči. »Goriška Straža« pravi k vsemu temu: »Mi razumemo to molčanje, ker vemo dobro, da tudi molčanje velja za nekak odgovor!«

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Abditus: Naša gospodarska in socialna vprašanja. Pod tem naslovom je izšla v mariborski »Ljudski tiskarni« mala knjižica, ki obdeluje na 30 straneh sledeča poglavja: 1. Naš novi položaj. 2. Jedro gospodarske krize po voim. 3. Razlastitev in valuta. 4. Konec kapitalistične družbe? 5. Dve sliki. 6. Neznosno stanje. 7. Za socijalizacijo. 8. Ostanemo doma ali se izselimo? 9. Mezde in plače. 10. Naša delavska rezervja. Drobni knjižici želimo obilo čitateljev v učiteljskih vrstah.

Naša Alzacija Lorena. O priliki ustanovitve »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani je izšla propagandna brošura pod

gornjim naslovom, ki podaja nacionalni in gospodarski položaj našega naroda na Goriškem, v Istri, Trstu in v slovenskem delu zapadne Koroške. Sežite po njej!

Popotnik 1920. Štev. 1—3. Vsebina: Dr. Fr. Derganc: Začarani svet. — K poglavju narodne zavednosti. — H. Šumer: Kako ustanavljamo obrtno-nadaljevalne šole. — Š.: Uloomki z roditeljskega večera. — Ant. Turk: Učenčevi zapiski o zgodovini Slovencev, Srbov in Hrvatov. — Kolnik: Kako rišemo. — Razgled: A. Slovtvo. »Šolski list«. (Pav. Fleré.) — Fr. Erjavec: Za staro pravdo. (Pavel Fleré.) — Uč. I. Radovanović: Učiteljsko pitanje. (F.) B. Časopisni vpogled. Nekaj hrvatskih glasov o šolski reformi. (P.) C. To in ono. † Viktor Bežek. — Nov tip kmetijskih šol. (H. Š.) Višje osnovane ali deške in deklishe šole. (S.) — Zavod za oskrbo šol. (Jos. Bernot.) — Šolski program češke socialistične stranke. — Drobtine. (J. B.) — Geografsko društvo. Dr. Fr. Derganc: Filozofski slovar.

Zveza narodov. Sestavil Anton M. Petričič. V lastni založbi. 40 strani. 1919. — »S posebnim namenom pošiljam to skromno knjižnico Vašemu cenjenemu listu, dobro vedoč, da bo šola igrala najpomembnejšo vlogo v izpolnjevanju velike ideje, da se bodoča pokolenja vzgoje v duhu sprave in tranegega miru. Dovolite, da tu kaj na vaJam nekaj besed iz govora, ki ga je imel Anatol France na učiteljskem kongresu v Tours v avgustu 1919., kjer pravi med drugim: Moja iskrena želja je, da bi delavski internacionali v najkrajšem času sledila internacionala učiteljev, in da bi ta v skupnem delu izdelala vzgojni načrt, ki bi nam pokazal smernice, po katerih bi vzbudili v bodočih pokolenjih vse one sile, ki bi dale človeštvu mir, in ki bi vodile vse narode v zvezo narodov.«

Tako piše g. pisatelj v pismu, ki ga je naslovlil na naše uredništvo. Brošura ima v prvi vrsti namen vzbuditi zanimanje naše širše javnosti za »Zvezo narodov«.

Za lepim in jedrovitim uvodom podaja pisatelj zanimiv zgodovinski pregled mirovnega gibanja, nakar sledi poglavje o »Zvezi narodov«, za njim pa v francoskem jeziku besedilo načrta »Zveze narodov«, ki ga je izdelala komisija mirovne konference. Brošura obsega nadalje najvažnejše programne točke, katerih izvedbo so si stavila za svoj cilj razna mirovna društva širom sveta in konečno je brošuri dodan še imenik vseh teh društev.

Tako obsega brošura v kratkih besedah vse, kar je treba danes vsakemu izobraženemu vedeti o mirovnem gibanju sploh. Zeleti bi bilo, da se razširi v čim v čem številu med slovenskim učiteljstvom, vsled česar jo toplo priporočamo.

Sicer pa nastane vprašanje, če in koliko bo moglo slovensko učiteljstvo delovati za udeležitev v brošuri navedenih ciljev. Krivični mir, ki nam grozi, bo potisnil meč v roko našemu narodu. To bo vzrok, da se bodo moralo učiteljstvo v prvi vrsti tesno okleniti svoje nanovo ustanovljene »Jugoslovanske Matice«. Da se pa cilji te ne krijejo z onimi »Zveze narodov«, je jasno.

»Ljubljanski Zvon« ima v svoji letošnji 2. številki sledečo vsebino: **Vojeslav Mole:** Pismo v domovino. — **Rad. Peterlin-Petruška:** Orel. — **Ivo Šorli:** Gospa Silvija. (Dalje prihodnjič.) **Franjo Roš:** Naše jutro. — **Ivan Zorec:** Peruzzi. — **Janko Gläser:** Iz cikla »Ti«. — **Milan Fabjančič:** Zlatniki. (Konec prihodnjič.) — **Fran Tratnik:** Aforizmi v umetnosti. — **Janko Samec:** Sfinga. — **Marija Kmetova:** Brez tal. (Dalje prihodnjič.) — **Miran Jarc:** Drevo ob vodi. — **Fran Govekar:** Žabota. (Konec.) — **Stano Kosovel:** Sibilski motiv. — **Književna poročila.** — **Kronika.** — **Nove knjige.** **»Pesmi samote«** Antona Lajpovica, solospjevi s spremljevanjem klavirja izidejo v kratkem v založbi pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Belokranjske pisarnice. V prostorih Umetniške propagande v Ljubljani (Sodna ulica 5) je priredil naš marljivi tovariš Božo Račič razstavo belokranjskih pisarnic, ki slove že od nekđaj kot zanimiv narodopisni predmet ter se odklikujejo zlasti po lepi narodni ornamentiki. Izdelovanje pisarnic je zelo interesantno. Snažna, sveža jaica z rumenkasto lupino so edino pripravna za »pisanje«. Priprava za pisanje se imenuje v belokranjskem dialektu »pisač« (srbsko »šaralica«). To je majhen pločevinast liček s tanko odprtino na spodnjem ožjem koncu. Liček se vtakne skozi prevrtalni člen trtne vejice v vodovni legi. V široki konec lička se vtakne košček čistega voska in nato se segreje liček nad svečo ali svetilko. Pisač se pri-me na to s štirimi prsti desne roke, palec se pa vpre v jaice, ki se drži z levo roko. Nato se potegne črta po jaicu. Ker se pa vosek hitro ohladi in strdi, je treba vsak hip »pomočiti« pisač v plamen, da vosek lepo teče. Pisač se vleče po jaicu v smeri proti telesu pisačega. Ko je prevlečeno

jaice s črtami, ki naj ostanejo bele, se položi n. pr. v rdečo barvo. Nato se prevleče po rdečem polju tisto, kar naj ostane rdeče. Slednjič se pa položi jaice v črno barvo, v kateri se skuha. Iz vrele vode vzeto se zbrše s krpo in se še vroče pomaže z lojem ali kako drugo maščobo, da se poteme sveti. Na ta način pisana pisarnica ima tri barve. Če pa hočemo dobiti pisarnico v dveh barvah, popišemo jaice najprej belo in ga skuhamo v poljubni barvi. Pisanje pa ni tako enostavno. Zahteva precej vaje v risanju samem in v razgrevanju pisača, da teče vosek enakomerno po jaicu. Posameznosti so vidne na razstavi. Pri kuhanju se rado kaj pokvari, če ni dobra barva, ali če ne sprejme lupina barve. Semintja počti tudi katero. Transport pisarnice je silno težaven, ker imajo kuhana jaica manj odporne sile kakor pa surova. Ta panoga narodne umetnosti tudi pojema. V vsej Beli Krajini izdelujejo danes pisarnice le še v metliški okolici in pa v Adlešičih ob Kolpi. Da se povzdigne zopet to lepo delo med narodom, se je odločil tovariš Račič v v Adlešičih prirediti malo razstavo in razprodajo izbranih belokranjskih pisarnic. Popolna razprodaja naj bo v zadoščanje prireditelj razstave in pa marljivim belim rojakinjam!

Društvo slovenskih leposlovcev s sedežem v Ljubljani se je ustanovilo, čigar področje se razteza na vso Slovenijo. Namen društva je, da varuje in pospešuje gospodarske, socialne in kulturne interese svojih članov in s tem pomaga izboljševati njih življenjske razmere; da goji med njimi stanovsko vzajemnost ter jim ob enem v potrebi nudi gnotno in moralno pomoč. Društvo je samo stanovsko in združuje vse slovenske leposlovce brez razlike političnih naziranj. — Pravila utegneno biti oblastveno odobrena že v najkrajšem času in tako bo mogoče takoj po Veliki noči sklicati prvi občni zbor. Priiave sprejema Milan Pugelj, tajnik Matice Slovenske v Ljubljani.

Razstava planinskih in pokrajinskih slik se otvori za velikonočne praznike v Jakopičevem paviljonu. To pot razstavljo fotografske slike znani amaterji planinci: Joža Kumaver in Ivan Tavčar, slikar Val. Hodnik iz Bohinjja pa tudi olnate in akvarrelne slike. Razstavo priredi Slovensko planinsko društvo.

Sokolščik, list za sokolski naraščaj. Uredil dr. Ivan Lah. »Sokolščik« je s št. 7.—10. zaključil svoje 1. leto. Vsebina zvezku je sledeča: 1. Obletnica. 28. oktober 1918. — 2. Narodu! Na dan 28 okt. — 3. I. skupina obrtne naraščaja. — 4. Dan 28. oktobra 1918. v Pragi. — 5. Pet bratov Sokolščikov. — 6. Baron Žiga Zojs. — 7. Baronu Žigi Zojsu ob stoletnici njegove smrti. — 8. Dr. Ljudevit Pivko: Zdravnik Stane. — 9. II. skupina obrtne naraščaja. — 10. Slavnostni tek. — 11. Sokolski zlet v Pragi 1920. — 12. Rojstvo naše narodne himne. — 13. II. skupina obrtne naraščaja. — 14. Poglavje o alkoholu. — 15. Glasnik. — »Sokolščik« izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 10 K, pol leta 5 K, četrť leta 2 K 50 vin. Naročnino sprejema »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani. »Sokolščik« se po svoji izborni vsebini sam najlepše priporoča, zato skrbite za njegovo razširjenje!

Pristopite k »Jugoslovanski Matici!«

Razpis nadučiteljskih in učiteljskih služb v Sloveniji.

1. Nadučiteljska mesta.
- Okraj Cerknica:** Cerknica, 6 r., 1 vzp., prosto stan., pouk na obrtni nad. šoli. — **Okraj Črnomelj:** Adlešiči, 2 r., prosto stan. — **Suhor,** 3 r. — **Okraj Kamnik:** Čemšenik, 2 r., 1 vzp., prosto stan. — **Št. Gotard,** 2 r., pr. st. — **gornji Tuhinj,** 2., pr. st. — **Okraj Kočevje:** Ribnica (dekl. lj. šola), 6 r., 3 vzp., samo za ženske. — **Okraj Krško:** Bučka, 2 r., pr. st. — **Škocijan pri Mokronogu,** 3 r., p. st. — **Veliki Trn,** 3 r., pr. st. — **Trebelno,** 2 r., pr. st. — **Okraj Ljubljanska okolica:** Drenov grič, 2 r., stanarina. — **Polhov Gradec:** 2 r., 1 vzp., pr. st. — **Okraj Ljubljana (mesto):** Spodnja Šiška (deška lj. šola), 5 r., 5 vzp., pr. st. — **Okraj Celje (okolica):** Dobrna, 4 r., pr. st. — **Okraj Gornji grad:** Nova Štifta, 2 r., pr. st. — **Okraj Gornja Radgona:** Št. Peter tik Radgone, 6 r., 1 vzp., pr. st. — **Okraj Konjice:** Konjice (deška lj. šola), 6 r., pr. st. — **Konjice (dekliška lj. šola),** 6 r., pr. st., za ženske. — **Loče,** 6 razredn., prosto stanov. — **Vitanje,** 4 razredn., pr. stanov. — **Okraj Ljutomer:** Cven, 3 r., 1 vzp., pr. st. — **Mala Nedelja,** 5 r., pr. st. — **Okraj Maribor (okolica):** Lajtersberg-Krčevina, 6 r., 2 vzp., stanarina. — **Sv. Marieta na Dravskem polju,** 2 r., pr. st. — **Pobrežje (dekli-**

ška lj. šola), 4 r., stanarina. — **Okraj Rogatec:** Rogatec, 3 r., pr. st. — Rogaška Slatina, 4 r., pr. st. — **Okraj Slovenska Bistrica:** Sv. Martin na Pohorju, 3 r., pr. st. — Poljčane, 6 r., 1 vzp., pr. st. — **Oprij Šmarje:** Šmarje, 6 r., 2 vzp., pr. st.

2. Učiteljska mesta.

Okraj Cerknica: Bloke, 4 r., 1 vzp., 3 mesta, 1 za moške, 2 za ženske. — Cerknica, 6 r., 1 vzp., 2 mesti. — Sv. Duh, 1 r., pr. st. — Gorenje jezero, 1 r., stanarina, ekskur. š. na Vel. Poljanah. — Stari trg pri Ložu, 4 r., 2 vzp., 2 mesti, 1 za m., 1 za ž. — **Okraj Črnomelj:** Adlešiči, 2 r., 1 mesto, pr. st. — Bojanci, 1 r., pr. st. — Dragatuš, 3 r., 1 mesto. Griblje, 1 r., pr. st. — Planina, 1 r., pr. st. — Preloka, 1 r., pr. st. — Semič, 3 r., 1 vzp., 1 mesto. — Stara lipa, 1 r., pr. st. — Zagorjac, 1 r., pr. st. — **Okraj Kamnik:** Čemšenik, 2 r., 1 vzp., 1 mesto, stanarina. — Dob, 3 r., 1 mesto, stanarina. — Domžale, 4 r., 2 vzp., 2 mesti. — Homec, 2 r., 1 mesto. — Komenda, 5 r., 2 mesti. — Mengeš, 6 r., 1 vzp., 1 mesto. — Moravče, 4 r., 2 vzp., 1 mesto. — Peče, 1 r., pr. st. — Stranje, 2 r., 1 vzp., 1 mesto, stanarina. — **Okraj Kočevje:** Loški potok, 6 r., 3 vzp., 1 mesto za moške. Turjak, 1 r., pr. st. — **Okraj Kranj:** Besnica, 1 r., pr. st. — Cerklje, 6 r., 1 mesto za moške. — Poblje, 1 r., pr. st. — Tržič (deška lj. šola), 5 r., 2 mesti, pouk na obrt. nad. šoli. — **Okraj Krško:** Mokronog, 8 r., 2 mesti, 1 za moške, 1 za ženske. — Trebelno, 2 r., 1 mesto. — **Okraj Novo mesto:** Črmošnjice, 3 r., 2 mesti, 1 za moške, 1 za ženske. — Hinje, 2 r., 1 mesto, pr. st. — Mirna, 4 r., 1 mesto. — St. Peter pri Novem mestu, 4 r., 2 mesti. — Laze-Uršna sela, 1 r., pr. stan. — Dolž, 1 r., pr. st. — Gorenje Sušice, 1 r., pr. st. — **Okraj Radovljica:** Jesenice, 6 r., 12 vzp., 1 mesto za moške, pouk na obrt. nad. šoli. — Korčška Bela, 4 r., 3 vzp., 1 mesto. — Kranjska gora, 4 r., 2 mesti. — Sv. Križ nad Jesenicami, 1 r., pr. st. — Dobrava pri Kropi, 2 r., 1 mesto. — Lesce, 2 r., 1 mesto. — Ovisšče, 2 r., 1 mesto. — **Okraj Brežice:** Brežice (dekliška lj. šola), 4 r., 3 mesta za ženske. — **Okraj Celje (okolica):** Dobrna, 4 r., 1 mesto. — Gotovlje, 3 r., 1 mesto. — St. Jurij ob juž. žel. (deška lj. šola), 4 r., 1 mesto za moške. — St. Jurij ob juž. žel. (dekliška lj. šola), 4 r., 1 mesto za ženske. — Nova Cerkev, 4 r., 1 mesto. — St. Pavel pri Preboldu, 6 r., 1 mesto za moške. **Okraj Gornja Radgona:** Sv. Jurij ob Ščavnici, 6 r., 2 mesti, 1 za moške, 1 za ženske, Negova, 4 r., 1 mesto za moške. — Sv. Peter tik Radgone, 6 r., 1 vzp., 4 mesta, 2 za moške, 2 za ženske. — **Okraj Konjice:** Konjice (deška lj. šola), 6 r., 2 mesti, 1 za moške, 1 za ženske. — Konjice (dekliška lj. šola), 6 r., 3 mesta za ženske. — Loče, 6 r., 2 mesti. — Tepanje, 2 r., 1 m. — **Okraj Kozje:** Kozje, 3 r., 1 m. — **Okraj Laško:** Trbovlje (deška lj. šola), 6 r., 1 mesto za moške. — Trbovlje-Voče (dekliška lj. šola), 6 r., 1 vzp., 1 mesto za ženske. — Loka pri Zidanem mostu, 3 r., 1 mesto. — **Okraj Ljutomer:** Cven, 3 r., 1 vzp., 1 mesto. — Ljutomer (deška lj. šola), 5 r., 1 mesto za moške. — Mala Nedelja, 5 r., 2 mesti, 1 za moške, 1 za ženske. — Vrže, 2 r., 1 mesto za ženske. — **Okraj Maribor (okolica):** Hoče, 3 r., 1 mesto. — St. Ilj v Slov. Goricah, 5 r., 1 vzp., 1 mesto. — Kamnica, 5 r., 1 mesto za moške. — Lajteršperg-Krčevina, 6 r., 2 vzp., 3 mesta. — Limbuš, 4 r., 1 mesto. — St. Peter niže Maribora, 3 r., 1 mesto. —

Pobrežje (deška lj. šola) 4 r., 3 mesta. — Pobrežje (dekliška lj. šola), 4 r., 3 mesta. — Tezno, 3 r., 2 mesti, 1 za moške, 1 za ženske. — **Okraj Ormož:** Hum, 3 r., 1 mesto. — Ormož, 6 r., 3 mesta, 1 za moške, 2 za ženske. — Središče, 6 r., 1 mesto. — Velika Nedelja, 5 r., 1 mesto za moške. — **Okraj Ptuj (okolica):** Sv. Lovrenc na Dravskem polju, 4 r., 1 mesto. — Sv. Marka niže Ptuja, 6 r., 1 vzp., 1 mesto. — Nova cerkev pri Ptuj, 4 r., 1 mesto. — Zavrče, 4 r., 1 mesto. — **Okraj Rogatec:** Rogatec, 3 r., 2 mesti, 1 za moške, 1 za ženske. — Rogaška Slatina, 4 r., 3 mesta, 1 za moške, 2 za ženske. — **Okraj Sevnica:** Rajhenburg, 6 r., 1 mesto. — Sevnica, 6 r., 2 vzp., 1 mesto. — **Okraj Slov. Bistrica:** Slov. Bistrica (dekliška ljudska šola), 4 r., 3 mesta za ženske. — **Okraj Slovenj gradec:** Smartno pri Slovenjem gradu, 4 r., 1 mesto. — **Okraj Šmarje:** St. Peter na Medvedjem selu, 3 r., 1 mesto za moške. — **Okraj Šoštanj:** Šoštani, 6 r., 3 vzp., 1 mesto za ženske. — **Okraj Vransko:** Braslovče, 5 r., 1 mesto za moške. — St. Jurij ob Taboru, 4 r., 1 mesto. — Pravično-opremljene prošnje je vlagati do 20. aprila 1920 po predpisani službeni poti. Kdor prosi za več služb obenem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo (na bivšem Štajerskem s službeno razpredelnico). Prosilci, še ne stalno nameščeni v javni ljudskošolski službi na bivšem Kranjskem, morajo dokazati z državno-zdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Višji šolski svet v Ljubljani, dne 20. marca 1920. — Predsednik: Vadenjal s. r.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.
(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. dec. 1918.)

XLVIII. Izkaz.

Po 20 K: Ljubica Uršičeva — Bojanci p. Vinica; Milka Pristova — Rakitna; Srečko in Ivana Naguš — Sv. Jakob ob Savi; Olga Šavnikova — Kranj; Karolina Župančičeva — Kovor; Franica Slaparjeva — Olševke; Gostič Florijan — Poljane nad Škojjo Loko Slapar Jakob — Olševke. Po 10 K: Vera Kutinova — Prezerje; Josipina Miheličeva — Predvor; Mahkota Anton — Voklo; Mihelič Josip — Predvor. Po 5 K: Držaj Vaclav — Tržič. — Današnji izkaz 295 K. Prej izkazanih 18.874 K. S. upaj 19.079 K.

Ivan Petrič,
Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Kroček ribniškega učiteljstva: Vaša trditev, da smo vrgli resolucijo „Slov. učit. dr. kočevskega okraja“ v koš, ne odgovarja resnici. Čitajte 11. št. „Uč. tov. natančneje!“ Opomba uredništva se glasi popolnoma jasno: „Sprejete resolucije smo izročili vodstvu Zaveze“. Toliko lojalnosti in discipline smemo pričakovati, ker je pozitivnejše delo, če upravni odbor odloča o tem vprašanju, kakor če se brezplodno burka javnost.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.
Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Poslano.

Dotičniku, ki je iz nizke maščevalnosti prelomil tajnost društvenega zborovanja v Metliki in izdal vso stvar, izrekam svoje globoko pomilovanje.

Adlešiči, dan po uradnem zaslišanju.

Božo Račič

Spominjajte se „Družbe sv. Cirila in Metoda“!

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasi s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

Naš denarni zavod.

Geste: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.
Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 31. marca 1920 **K 125.303-69.**
Hranilne vloge obrestuje od 1. aprila 1920 po 3%.
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/28. do 1/26. ure popoldne.
Na dopise brez vposlanih znamk za 1 K se ne odgovarja.

Spominjajte se rezervnega sklada „Zaveze“!

Knjigarna „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani

Frančiškanska ulica 6.

se priporoča za nabavo vsakovrstnih znanstvenih in leposlovnih knjig, mladinskih spisov in šolskih potrebščin.

Dokler traja zaloga priporočamo osobito sledeče knjige: po znižanih cenah:

- Dr. Osvald: Srednješolska vzgoja po K 6-—
- G. Majcen: Metodika zemljepisnega pouka 3-—
- Ant. Rudež: „Gluhonemi“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojeslovja 5-—

Nadalje:

- Slike regenta Aleksandra, lepo izvršene, vel. 50x68 cm 20-—
- Črnilo za šole in urade v steklenicah po 1 liter 14-—
- „ v manjših steklenicah 5-70
- Rdečilo „ v malih steklenicah 2-60

Doprni kip v naravni velikosti blagovestnika Jugoslovanske Maticice

SIMONA JENKA

po originalu prof. ALOJZIJA REPIČA

prodaja komad po 100 K

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Frančiškanska ulica šte. 6.

Važno za vsa narodna kulturna društva.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo **Franciškanska ulica šte. 6**

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.